Standaard Eurobarometer 98
Winter 2022 - 2023

De publieke opinie in de Europese Unie

Nationaal rapport BELGIË

Periode: januari - februari 2023

Deze opiniepeiling werd besteld en gecoördineerd door de Europese Commissie, Directoraat-generaal Communicatie.

Dit rapport werd opgesteld voor de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België.

Dit document geeft niet de standpunten van de Europese Commissie weer. De hierin geuite interpretaties en meningen zijn uitsluitend die van de auteurs.

Titel van het project	Standaard Eurobarometer 98 - Winter 2022-2023 De publieke opinie in de Europese Unie, Nationaal rapport
Taal	NL
Media/Volume	PDF/Volume_01
Catalogusnummer	NA-AO-23-007-NL-N
ISBN	978-92-68-01135-5
ISSN	1977-3927
DOI	10.2775/2518

© European Union, 2023

https://www.europa.eu/eurobarometer

Photo credit: Getty Images

INHOUDSTAFEL

INLEIDING 4

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 6

I. HOOFDBEKOMMERNISSEN VAN DE BELGEN 8

II. DE EUROPESE UNIE EN DE RUSSISCHE INVASIE IN OEKRAÏNE 13

III. DE BELGEN EN HUN POLITIEKE INSTELLINGEN 16

CONCLUSIE 19

INLEIDING

In dit rapport worden de resultaten voorgesteld die verkregen zijn in het kader van het Standaard Eurobarometer 98.2-onderzoek dat in de periode van 12 januari 2023 tot 6 februari 2023 in België werd uitgevoerd. Dit onderzoek vond plaats bijna drie jaar na de aanvang van de COVID-19-pandemie in Europa en bijna één jaar na de Russische invasie in Oekraïne. Deze invasie verergerde de reeds bestaande energiecrisis, waardoor de inflatie in de zomer en het najaar van 2022 versnelde, vooraleer opnieuw af te nemen in het eerste kwartaal van 2023.

Zoals dat bij elke bevraging van de Standaard Eurobarometer het geval is, werden de burgers gevraagd zich uit te spreken over hun persoonlijke situatie, over de economische situatie van hun land, maar ook over hun relatie tot de Europese Unie en haar instellingen. In dit rapport komen onderwerpen aan bod zoals de hoofdbekommernissen van de Belgen, de relatie van de Belgen tot de politieke overheden, maar ook de beoordeling van de maatregelen die na de Russische invasie ter ondersteuning van Oekraïne zijn genomen alsook de gevolgen die daarvan werden ervaren, met name op het gebied van veiligheid en energie.

Terwijl afgelopen najaar de energiecrisis en de inflatie het dagelijks leven van de Belgen, net als dat van andere Europeanen, in grote mate onder druk zetten, zegt de overgrote meerderheid van de ondervraagden in België tevreden te zijn met het leven dat ze leiden. Tot de hoofdbekommernissen die de Belgen aanhalen, behoren evenwel de prijsverhogingen, de energievoorziening alsook het milieu en de klimaatverandering. Deze kwesties staan centraal in dit rapport. Met nog goed een jaar te gaan tot de volgende verkiezingen in België, zoomt een deel van dit rapport ook in op de relatie van de Belgen tot de nationale politiek en haar instellingen. Daarnaast krijgt de verhouding van de Belgen tot de Europese Unie, haar instellingen en haar democratie bijzondere aandacht.

De diverse meningen die in België zijn verzameld aan de hand van een steekproef van 1.035 personen worden vergeleken met de resultaten op Europees niveau en met de resultaten die eerder in België zijn geregistreerd tijdens de bevraging van juni en juli 2022. Op die manier kunnen we de evoluties meten. De belangrijkste trends zijn in het onderdeel "Belangrijkste resultaten" en in de conclusie van dit rapport opgenomen.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

1 De hoofdbekommernissen zijn de kosten van levensonderhoud en de energievoorziening, alsook het milieu en de klimaatverandering

- De prijsverhogingen zijn de vaakst genoemde uitdaging waaraan België het hoofd moet bieden (47%), gevolgd door de energievoorziening (28%). Het milieu en de klimaatverandering (16%) komen op de derde plaats. Sinds de zomer van 2022 hebben deze drie bekommernissen echter aan belang ingeboet. Ze vormen ook de belangrijkste problemen waarmee de Europese Unie wordt geconfronteerd, volgens de ondervraagden.
- De kosten van levensonderhoud behoren tot de hoofdbekommernissen in het dagelijks leven. Het is de eerste uitdaging die wordt vermeld bij de problemen waaraan mensen in hun persoonlijk leven het hoofd moeten bieden (62%).
- Meer in het algemeen lijken de Belgische ondervraagden verdeeld te zijn over de toestand van de economie, hoewel zij positiever zijn dan de gemiddelde Europeaan. Zo verklaart 46% van hen dat de Belgische economische toestand goed is (EU27: 35%) en is 57% van mening dat de werkgelegenheidssituatie in België goed is (EU27: 42%).

2 Sterke steun als reactie op de Russische invasie in Oekraïne

- Meer dan de helft van de ondervraagden in België (63%) verklaart tevreden te zijn over de maatregelen die de nationale regering heeft genomen als reactie op de Russische invasie in Oekraïne; deze mate van tevredenheid is even groot voor de maatregelen genomen door de Europese Unie (63%).
- Bijna alle ondervraagden zijn het erover eens dat er humanitaire hulp moet worden verleend aan mensen die door de oorlog in Oekraïne zijn getroffen (91%) en 88% is er voorstander van om mensen die de oorlog ontvluchten in de Europese Unie op te vangen.
- Het verlenen van financiële steun aan Oekraïne wordt door 75% goedgekeurd, terwijl 77% van de ondervraagden in België voorstander is van het opleggen van economische sancties aan de Russische regering, ondernemingen en particulieren. Er is eveneens veel steun voor een verbod op verspreiding van de Russische staatsmedia (69%) en voor de EU-financiering voor de aankoop van militaire uitrusting ten voordele van Oekraïne (68%).

3 Relatief laag vertrouwen in de nationale politieke instellingen, maar nog steeds boven het Europese gemiddelde

- Het vertrouwen van de ondervraagden in de politieke instellingen van het land blijft relatief laag, hoewel het boven het Europese gemiddelde ligt voor het leger (82%; +11 punten), de politie (76%; +6 punten), de media (47%; +9 punten), het federale parlement (41%; +8 punten) en de federale regering (38%; +6 punten).
- Met nog iets meer dan een jaar te gaan tot aan de verkiezingen zegt 65% van de ondervraagden tevreden te zijn met de werking van de democratie in België.

4 Een meerderheid van de Belgen steunt besluitvorming op Europees niveau

- Een meerderheid van 68% van de ondervraagden in België is voorstander van meer besluitvorming op Europees niveau (EU27: 57%).
- Slechts 41% van de ondervraagden in België daarentegen voelt zich goed geïnformeerd over Europese aangelegenheden (EU27: 43%) en 36% denkt dat in België de mensen goed geïnformeerd zijn over die aangelegenheden (EU27: 35%). Deze percentages zijn evenwel aanzienlijk gestegen ten opzichte van de winter van 2022 (respectievelijk +14 punten; EU27: +8 punten; +12 punten; EU27: +6 punten).
- 78% van de ondervraagden zegt zich burgers van de Europese Unie te voelen, terwijl 74% verklaart meer te willen weten over hun rechten als Europese burgers.
- Met nog iets meer dan een jaar te gaan voor de Europese verkiezingen zijn de ondervraagden in België echter relatief gematigder met betrekking tot twee aspecten in het bijzonder. Vooreerst vindt slechts 48% dat hun stem van tel is in de EU; ook zegt 41% van de ondervraagden in België een positief beeld van de EU te hebben.

I. HOOFDBEKOMMERNISSEN VAN DE BELGEN

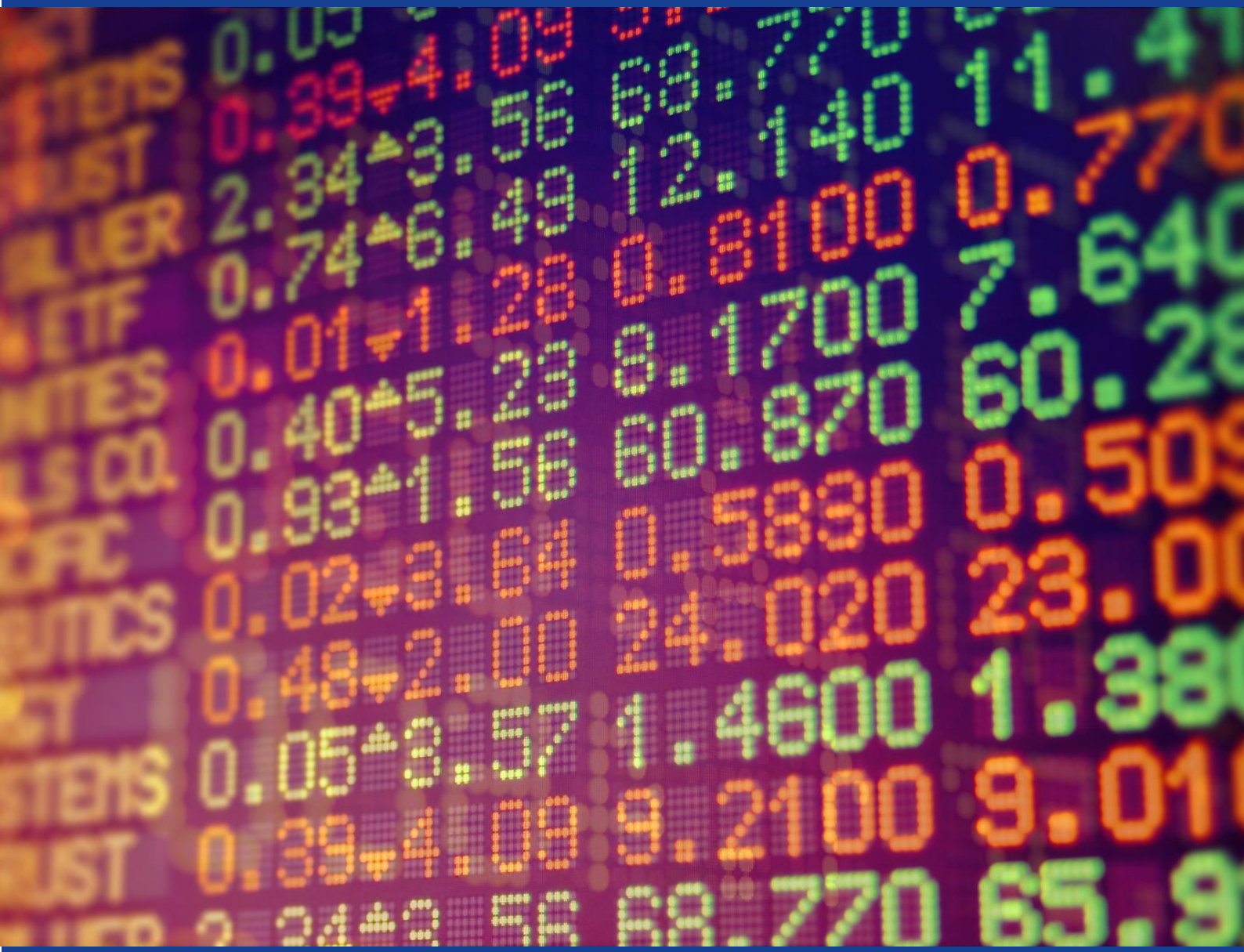

1 Stand van zaken

In België zegt 83% van de ondervraagden tevreden of eerder tevreden te zijn over het leven dat zij leiden. Dit percentage komt overeen met het Europese gemiddelde. Deze **positieve ingesteldheid** van de Belgische ondervraagden met betrekking tot hun persoonlijk leven vinden we ook terug in het oordeel dat ze hebben over de situatie in hun land in het algemeen: 59% beoordeelt deze als goed of zeer goed (EU27: 41%), hoewel dit een daling met 3 procentpunten ten opzichte van de zomer van 2022 betekent.

Wanneer er bij de ondervraagden wordt gepeild naar de twee belangrijkste problemen waarmee België momenteel te kampen heeft, citeren ze vooral de **prijsverhogingen**, **de inflatie en kosten van levensonderhoud (47%; EU27: 53%), de energievoorziening (28%; EU27: 19%) en het milieu en de klimaatverandering (16%; EU27: 14%).** Na drie jaar pandemie citeert slechts 6% van de ondervraagden gezondheid als een van de twee belangrijkste problemen voor hun land, waarmee België ver onder het Europese gemiddelde blijft (EU27: 14%); dit percentage is sinds de zomer van 2022 stabiel.

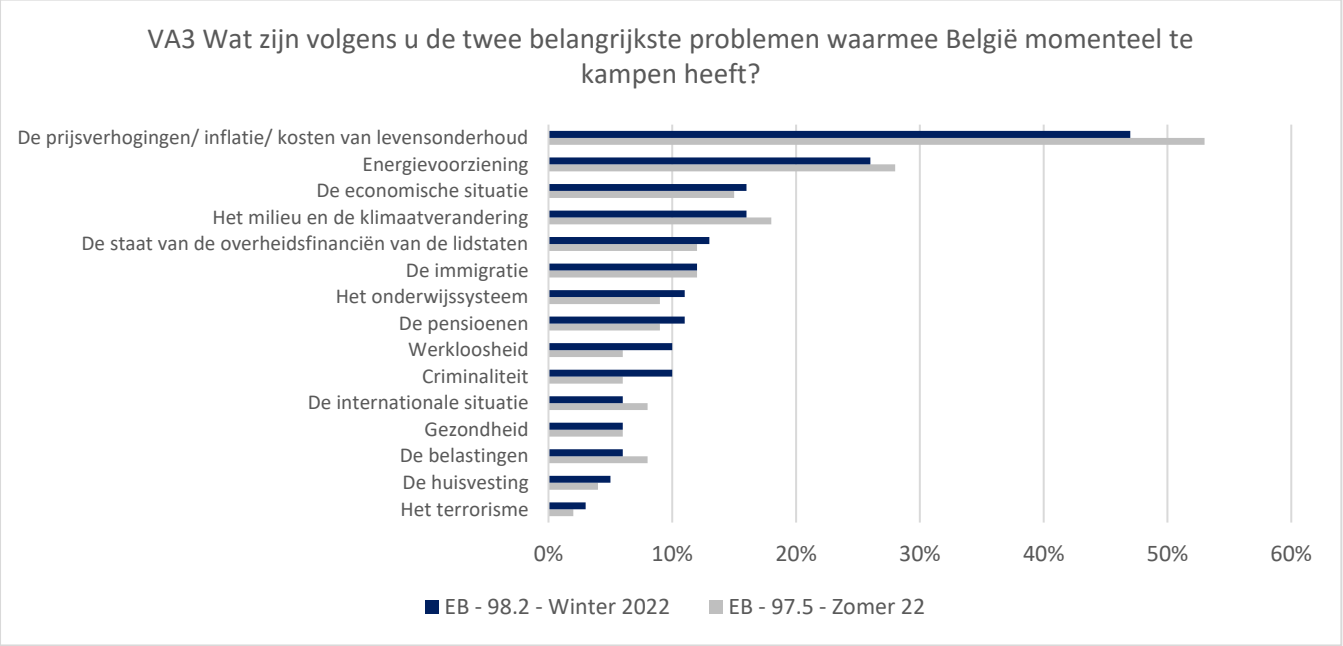

Deze bekommernissen **rond prijsverhogingen, de inflatie en de kosten van levensonderhoud** zijn het sterkst gedaald (-6 procentpunten ten opzichte van de zomer van 2022). Ook bekommernissen rond **het milieu en de klimaatverandering** en de **energievoorziening** dalen licht (-2 procentpunten ten opzichte van zomer 2022). **De werkloosheid en het gevoel van onveiligheid laten daarentegen een stijging zien** (+2 punten ten opzichte van zomer 2022).

Wat de twee belangrijkste problemen **op EU-niveau** betreft, worden door de Belgische ondervraagden het vaakst de **prijsverhogingen, de inflatie en de kosten van levensonderhoud** (31%; EU27: 32%), het **milieu en de klimaatverandering** (26%; EU27: 20%) en de energievoorziening (28%; EU27: 26%) genoemd. De internationale situatie (18%; EU27: 23%) komt op de vijfde plaats en vertoont de sterkste daling (-10 punten ten opzichte van de zomer van 2022).

2 De prijsverhogingen en de economische situatie

Hoewel de prijsverhogingen, de inflatie en de kosten van levensonderhoud de afgelopen maanden het sterkst zijn gedaald in de hoofdbekommernissen van de Belgische ondervraagden, worden de prijsverhogingen nog steeds door 47% van de ondervraagden aangehaald als het belangrijkste probleem waarmee België te kampen heeft. Dit percentage liep op tot wel 53% in de zomer van 2022 (EU27: 54%). 31% noemt de prijsverhogingen een van de twee belangrijkste problemen op EU-niveau (EU27: 32%). Wanneer wordt gepeild naar de twee belangrijkste problemen waarmee men persoonlijk wordt geconfronteerd, noemt 62% de prijsverhogingen, de inflatie en de kosten van levensonderhoud (EU27: 62%).

De economische situatie blijft dus één van de hoofdbekommernissen van de Belgen. Toch vindt 74% van de

ondervraagden de financiële situatie van hun huishouden goed (EU27: 69%) en vindt 66% hun eigen beroepssituatie goed (EU27: 60%). 40% van de ondervraagden zegt echter dat zij het afgelopen jaar af en toe of meestal problemen hebben gehad om hun rekeningen aan het eind van de maand te betalen (EU27: 36%).

Meer in het algemeen zijn de Belgische ondervraagden positiever over de toestand van de economie dan het gemiddelde van hun Europese tegenhangers. Zo vindt 46% de nationale economische situatie goed (EU27: 35%) en 42% de situatie van de Europese economie goed (EU27: 40%).

De positieve beoordeling van de situatie van de Europese economie neemt echter af ten opzichte van de zomer van 2022 (- 5 punten) toen 47% van de ondervraagden de situatie van de Europese economie goed vond; het Europese gemiddelde is in dezelfde periode stabiel gebleven. Ook de werkgelegenheidssituatie in België wordt door 57% van de ondervraagden als goed beoordeeld, waarmee België ruim boven het Europese gemiddelde scoort (EU27: 42%). Tegelijk is die positieve beoordeling gedaald ten opzichte van de zomer van 2022 (- 5 punten; EU27: - 2 punten). Anderzijds zijn de ondervraagden minder optimistisch over de economische ontwikkelingen in de komende 12 maanden. 41% denkt dat de economische ontwikkeling van de EU slechter zal verlopen (EU27: 34%) en slechts 13% denkt dat het beter zal gaan (EU27: 18%). De mening van de ondervraagden over de toekomstige ontwikkeling van de Belgische economische situatie ligt in dezelfde lijn. 42% van de Belgische ondervraagden denkt dat het de komende twaalf maanden slechter zal gaan (EU27: 43%). Amper 14% denkt dat het beter zal gaan (EU27: 19%)

3 Het milieu en de klimaatverandering

Het milieu en de klimaatverandering zijn de afgelopen maanden **zeer licht in belang afgenomen** als hoofdbekommernissen van de Belgische ondervraagden. Met 16% wordt deze uitdaging toch nog altijd als derde belangrijkste probleem genoemd **waarmee België te kampen heeft** (EU27: 14%). Klimaatverandering is met 26% ook de **derde meest genoemde uitdaging voor de Europese Unie**, (EU27: 20%). 85% van de ondervraagden is er voorstander van dat elke nieuwe handelsovereenkomst die de Europese Unie sluit de hoogste normen inzake klimaatbescherming, milieu en arbeidsbescherming bevat (EU27: 79%). Tot slot blijkt de bekommernis om het milieu het tweede belangrijkste domein te zijn die volgens de ondervraagde Belgen een gemeenschapsgevoel bij de EU-burgers creëert (24%; EU27: 17%), net vóór de waarden (22%; EU27: 23%), de economie (22%; EU27: 24%) en de cultuur (22%; EU27: 22%), waarbij de solidariteit met 26% (EU27: 21%) het meest genoemde domein is.

QA3 Wat zijn volgens u momenteel de twee belangrijkste zaken die in (ONS LAND) spelen? - Het milieu en klimaatverandering (%)

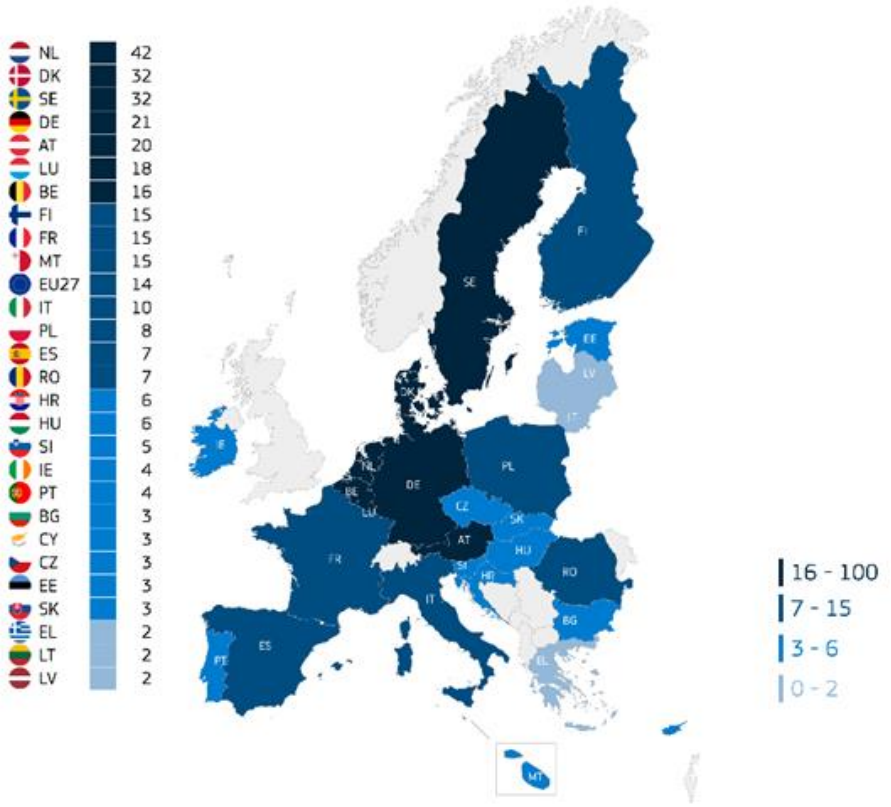

4 De energievoorziening

Wat de energie betreft, noemt 28% van de Belgische ondervraagden, één jaar na de aanvang van de Russische invasie in Oekraïne, de energievoorziening als **één van de twee belangrijkste problemen waarmee België momenteel te kampen heeft**, wat een stuk beter is dan het Europese gemiddelde (EU27: 19%). Eveneens 28% noemt energievoorziening als één van de twee belangrijkste problemen waarmee de Europese Unie momenteel wordt geconfronteerd. Voorts is **81% van de ondervraagden voorstander van een gemeenschappelijk EU-energiebeleid** (EU27: 74%). 89% is het ermee eens dat de Europese Unie moet investeren in hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie (EU27: 86%). Evenzo is 86% van de ondervraagden in België het ermee eens dat hernieuwbare energiebronnen op lange termijn de kosten van ons energieverbruik kunnen indijken (EU27: 80%).

QA5 Wat zijn volgens u de twee belangrijkste problemen waarmee de EU momenteel te maken heeft? - Energievoorziening (%)

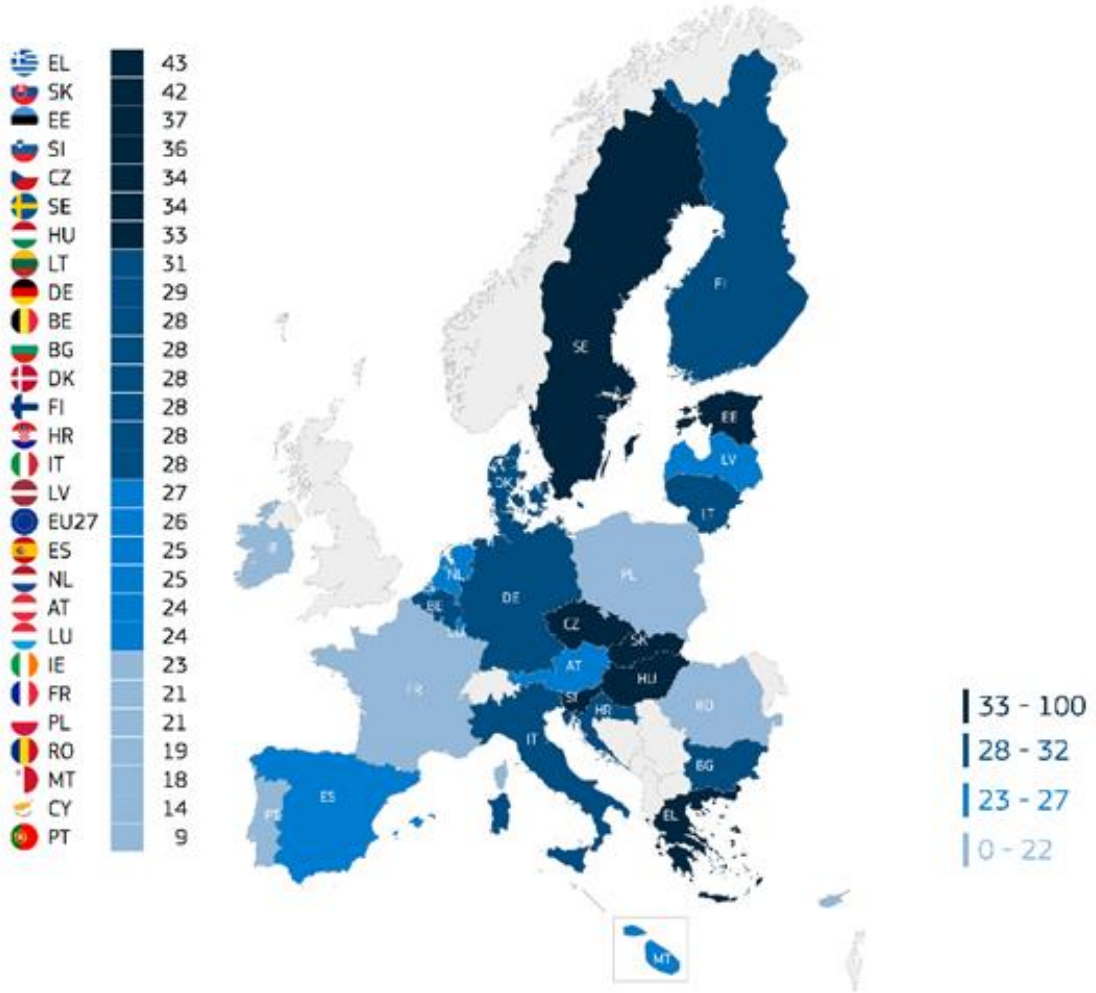

II. DE EUROPESE UNIE EN DE RUSSISCHE INVASIE IN OEKRAÏNE

1 Sterke steun als reactie op de Russische invasie in Oekraïne

Bijna één jaar na de Russische invasie in Oekraïne blijkt uit het onderzoek dat de Belgische ondervraagden solidair zijn met Oekraïne en verklaren achter de genomen steunmaatregelen te staan. In het algemeen is een meerderheid van de ondervraagden in België tevreden met de reactie van de Belgische regering (63%; EU27: 55%) en van de Europese Unie (63%; EU27: 56%) op de Russische invasie in Oekraïne. De financiële hulp aan Oekraïne wordt gesteund door 75% (EU27: 77%), terwijl het opleggen van economische sancties aan de Russische regering, ondernemingen en particulieren de steun krijgt van 77% van de ondervraagden in België (EU27: 74%); dit laatste percentage daalt echter sinds de zomer van 2022 (-4 punten; EU27: -4 punten). 91% van de ondervraagden is het eens met het verlenen van humanitaire hulp aan mensen die door de oorlog worden getroffen (EU27: 91%) en 88% is voorstander van de opvang in de Europese Unie van mensen die de oorlog ontvluchten (EU27: 88%). Ook een verbod op Russische staatsmedia (69%; EU27: 67%) en de aankoop en levering van militair materieel aan Oekraïne (68%; EU27: 65%) krijgen brede steun van de Belgische ondervraagden; beide maatregelen krijgen echter minder steun dan in de zomer van 2022 (-5 punten; EU27: -3 punten).

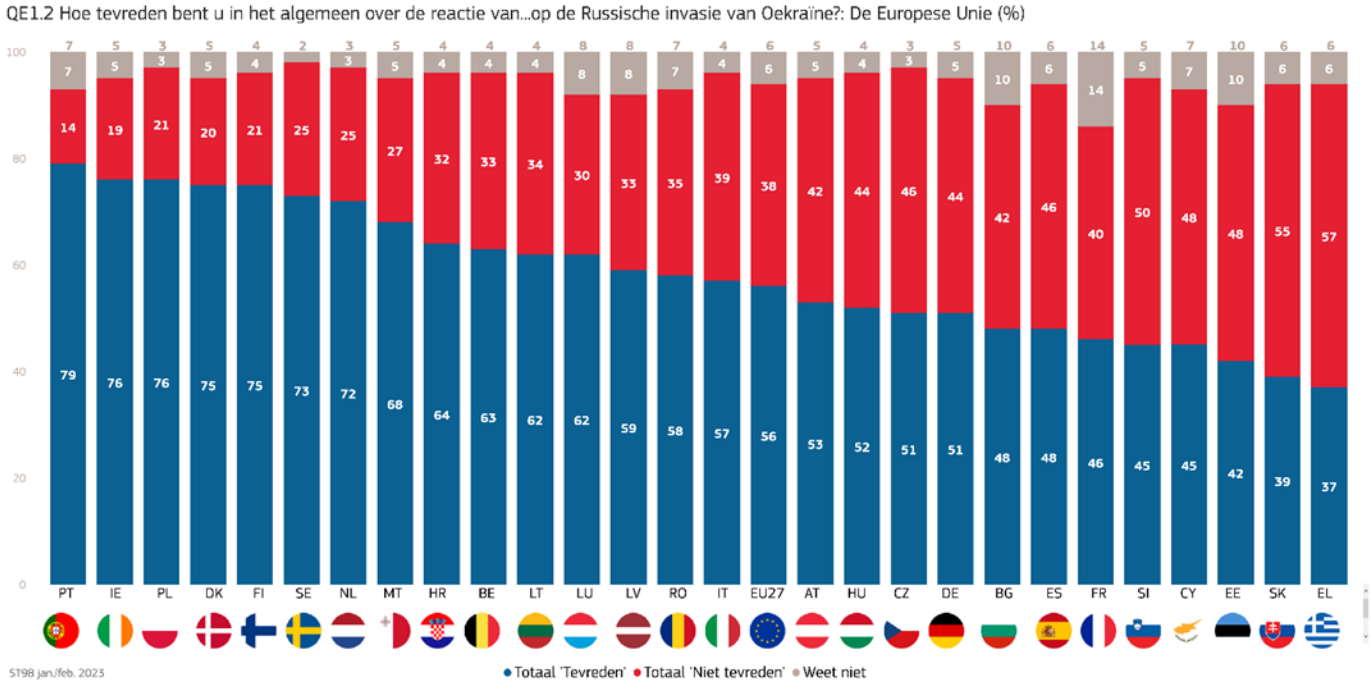

2 De internationale situatie en de Europese Unie

In een context die wordt gekenmerkt door de Russische inval in Oekraïne neemt ook de internationale situatie een plaats in op de lijst van de hoofdbekommernissen van de Belgen, terwijl die in de winter van 2022 ontbrak. Vanuit dit perspectief is 82% van de ondervraagden voorstander van een gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU-lidstaten (EU27: 77%). 71% van de ondervraagden in België vindt dat de stem van de Europese Unie in de wereld van tel is (EU27: 70%), hoewel deze categorie met 11 punten is afgenomen ten opzichte van de zomer van 2022 (EU27: -10 punten).

Tot slot vindt 88% dat de Europese Unie haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet afbouwen (EU27: 84%) en vindt 84% dat de beperking van de olie- en gasinvoer en het investeren in hernieuwbare energie belangrijk zijn voor onze algemene veiligheid (EU27: 84%). Het verband tussen energievoorziening en de internationale situatie en veiligheid lijkt dus voor de hand liggend voor de Belgische ondervraagden.

QB2.2 Wat is uw mening over de volgende punten? Geef voor elk punt aan of u voor of tegen bent.: Een gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid van de EU-lidstaten - Voor (%)

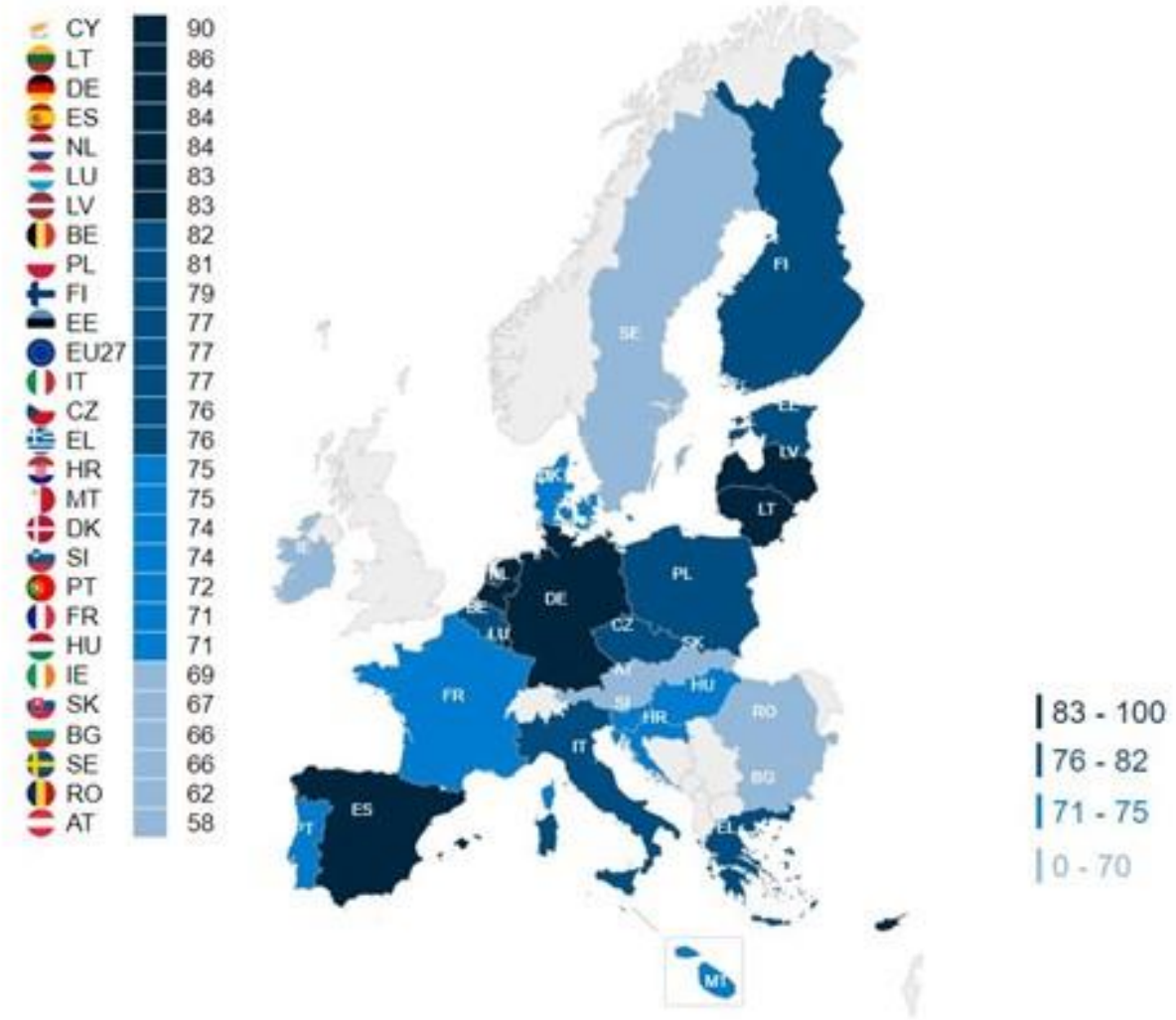

III. DE BELGEN EN HUN POLITIEKE INSTELLINGEN

1 Nationale instellingen

In een politieke context die wordt gekenmerkt door de aanpak van de energiecrisis en de prijsverhogingen, krijgen de lokale en regionale overheden op nationaal niveau het meeste vertrouwen van de ondervraagden (62%; EU27: 56%). Voorts ligt het vertrouwen van de burgers in de politieke instellingen van het land over het algemeen hoger dan het Europese gemiddelde.

Het leger (82%; EU27: 71%), de politie (76%; EU27: 70%), de media (47%; EU27: 38%), het federale parlement (41%; EU27: 33%) en de Belgische regering (38%; EU27: 32%) wekken immers meer vertrouwen dan het Europese gemiddelde. Anderzijds zegt slechts 25% van de ondervraagden in België vertrouwen te hebben in politieke partijen (EU27: 21%).

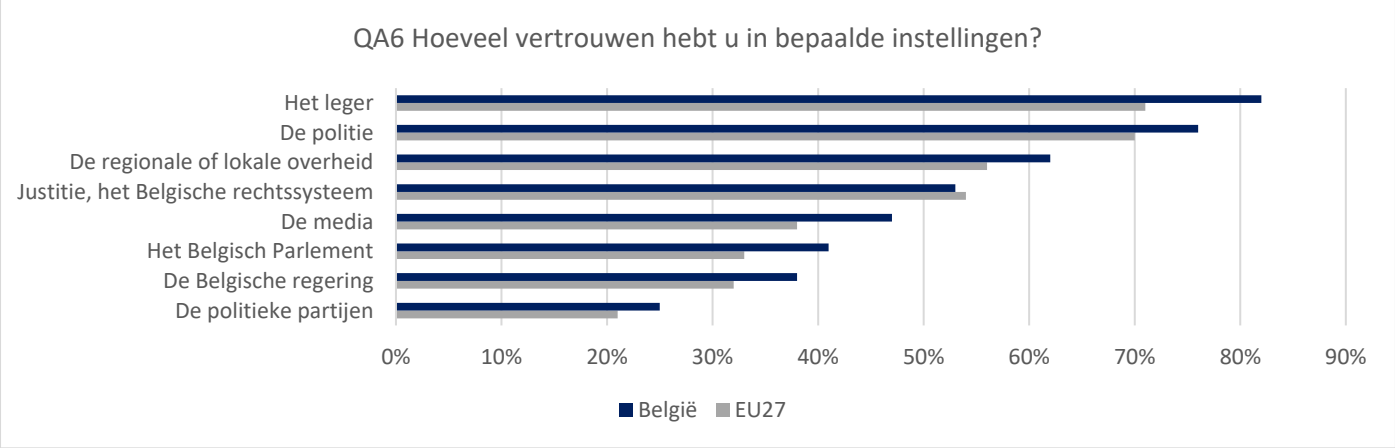

Toch blijven de ondervraagden in België positief over de werking van de democratie in België. Zo zegt 65% van de ondervraagden tevreden te zijn over de werking van de democratie in België, waarmee het land boven het Europese gemiddelde uitkomt (EU27: 58%).

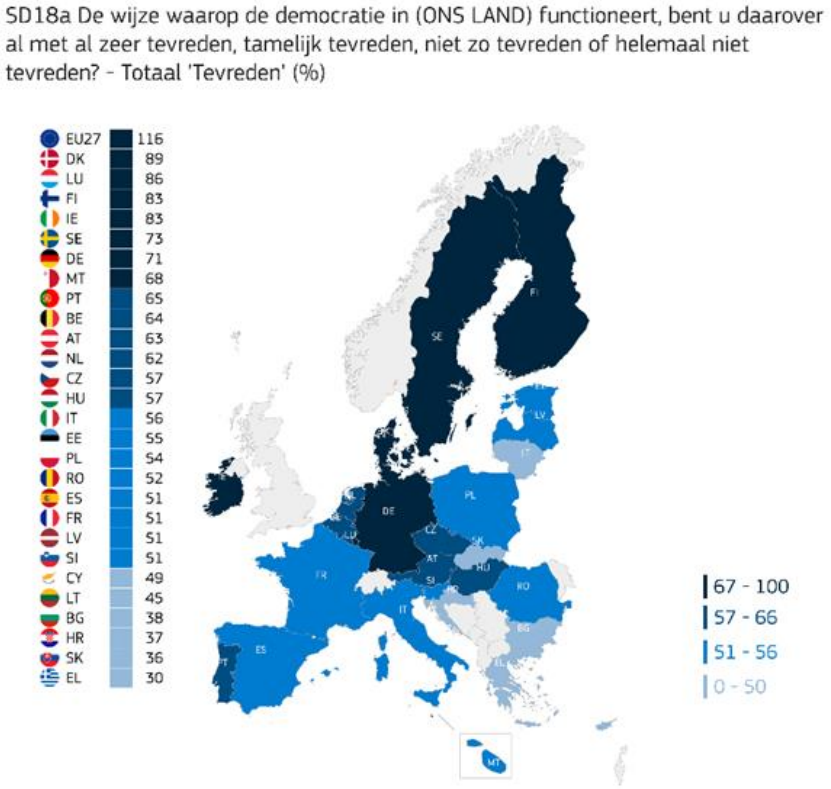

2 De Europese Unie, de democratie en het Europees burgerschap

In België **verklaart 49% van de ondervraagden vertrouwen te hebben in de Europese Unie** (EU27: 47%). Dat vertrouwen is echter afgenomen, aangezien 55% van de ondervraagden in de zomer van 2022 aangaf vertrouwen te hebben (EU27: 49%). Anderzijds hebben zij nog steeds een gunstig oordeel over de werking van het politieke systeem van de Europese Unie; **68% van de ondervraagden in België vindt dat er meer beslissingen op het niveau van de Europese Unie moeten worden genomen**, een percentage dat ruim boven het Europese gemiddelde ligt (EU27: 57%), maar sinds de zomer van 2022 niettemin licht is gedaald (- 3 punten; EU27: - 3 punten). Hoewel het politieke systeem van de Europese Unie en haar instellingen relatief ingewikkeld kan zijn voor burgers, zegt 59% van de ondervraagden in België te begrijpen hoe het werkt (EU27: 58%).

QA12.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken?: Er moeten meer besluiten op EU-niveau komen (%)

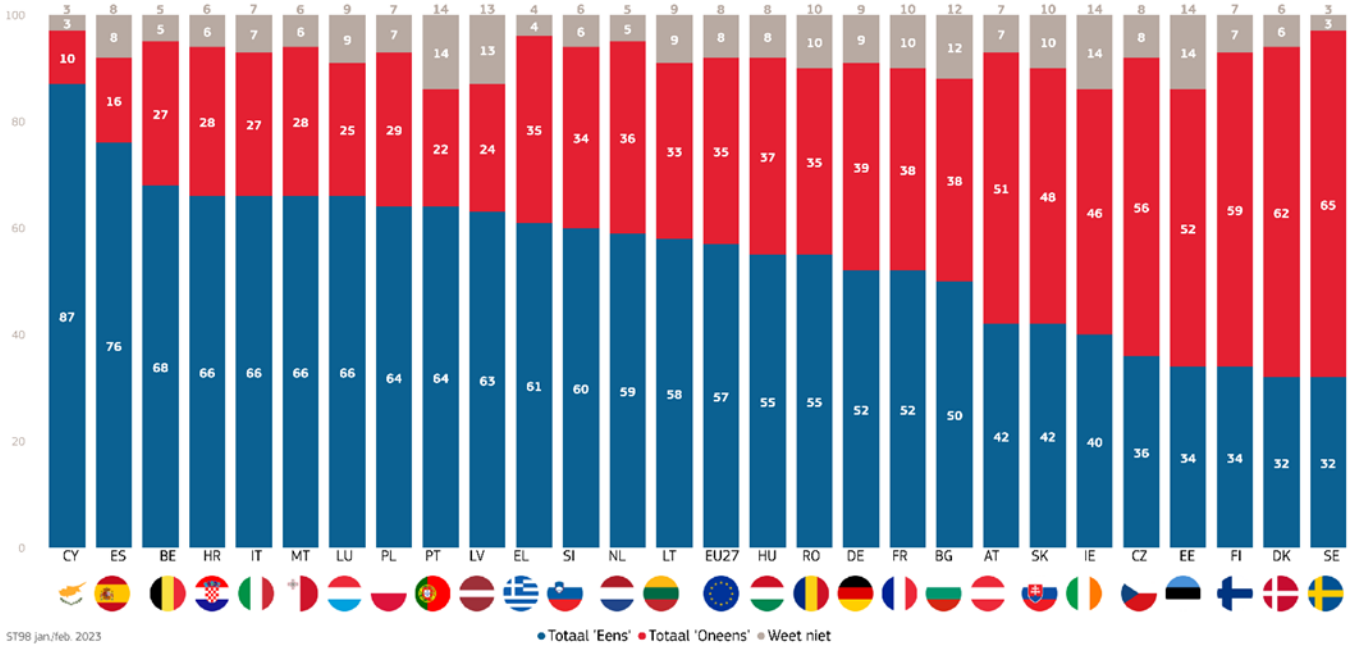

Daarentegen voelt slechts 41% van de ondervraagden in België zich goed geïnformeerd over Europese aangelegenheden (EU27: 43%) en denkt 36% dat de mensen in België goed geïnformeerd zijn over diezelfde aangelegenheden (EU27: 35%). Deze percentages zijn echter aanzienlijk gestegen ten opzichte van de winter van 2022 (respectievelijk +14 punten; EU27: +8 punten; +12 punten; EU27: +6 punten). Wat hun mediagewoonten betreft, is de televisie het meest gebruikte medium: 91% van de ondervraagden zegt minstens één keer per week televisie te kijken (EU27: 89%), terwijl 80% zegt radio te luisteren (EU27: 69%) en 53% zegt minstens één keer per week de geschreven pers te lezen (EU27: 45%). 45% van de ondervraagden verklaart minstens één keer per week televisie te kijken via het internet (+5 punten; EU27: 36%; +2 punten), terwijl 27% zegt naar podcasts te luisteren (+5 punten; EU27: 26%, +6 punten), 76% zegt het nieuws op het internet te volgen (+2 punten; EU27: 70%, +3 punten) en 77% verklaart minstens één keer per week sociale media te gebruiken (+6 punten; EU27: 67%, +4 punten); dat betekent dat het gebruik van alle online media zowel in België als voor het Europese gemiddelde is toegenomen ten opzichte van de winter van 2022.

Wat de mening van de ondervraagden over de democratie in de Europese Unie betreft, is 63% van hen tevreden over de werking van de democratie in de Europese Unie (EU27: 56%). Voorts is 92% van de ondervraagden in België het erover eens dat alle EU-lidstaten de kernwaarden van de EU, zoals de grondrechten, de rechtsstaat en de democratie, zouden moeten eerbiedigen.

Op de vraag wat zij als de drie meest positieve resultaten van de Europese Unie beschouwen, antwoorden de Belgische ondervraagden in de eerste plaats het vrije verkeer van personen, goederen en diensten (20%; EU27: 25%), gevolgd door vrede tussen de lidstaten (19%; EU27: 26%) en de euro (16%; EU27: 8%). Het niveau van sociale bescherming (gezondheidszorg, onderwijs, pensioenen) in de Europese Unie komt op de vierde plaats (9%; EU27: 5%).

Wat het Europese burgerschap betreft, voelt 78% van de ondervraagden zich EU-burger (EU27: 74%). Van de Belgische ondervraagden zegt 63% zijn rechten als EU-burger te kennen (EU27: 58%) en wil 74% meer over deze rechten weten (EU27: 63%). 48% van de ondervraagden vindt dat hun stem van tel is in de Europese Unie (EU27: 43%). Ook zegt 57% gehecht te zijn aan de Europese Unie (EU27: 61%) en 41% een positief beeld te hebben van de EU (EU27: 45%).

CONCLUSIE

Ter besluit, vatten we hier nogmaals de belangrijkste lessen samen die we kunnen trekken uit het Standaard Eurobarometer onderzoek in België, in de periode van 12 januari 2023 en 6 februari 2023.

De hoofdbekommernissen van de Belgen zijn de prijsverhogingen, de inflatie en kosten van levensonderhoud, de energievoorziening en het milieu en de klimaatverandering. Deze drie uitdagingen hebben echter aan belang ingeboet sinds de zomer van 2022. Ze vormen ook de hoofdbekommernissen waaraan de Europese Unie het hoofd moet bieden.

Wat de maatregelen betreft die tegen de Russische invasie in Oekraïne werden genomen, is de meerderheid van de Belgische ondervraagden tevreden over de maatregelen van de Belgische regering en de Europese Unie. Een zeer grote meerderheid van de Belgische ondervraagden wil humanitaire hulp bieden aan mensen die door de oorlog worden getroffen en is voorstander van het opvangen van mensen die de oorlog ontvluchten in de Europese Unie. Deze sterke steun als reactie op de Russische invasie in Oekraïne gaat hand in hand met een sterke steun voor de uitrol van een gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid voor de EU-lidstaten en voor de noodzaak dat de Europese Unie haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk afbouwt.

Uit deze peiling, die iets meer dan een jaar voor de volgende verkiezingen in België van 2024 werd gehouden, blijkt dat het vertrouwen van de Belgen in de instellingen van het land laag blijft, ook al ligt het hoger dan het Europese gemiddelde. Toch verklaart een grote meerderheid van de ondervraagden in België zich tevreden over de werking van de Belgische en Europese democratie. Tot slot is een grote meerderheid van hen, met nog goed één jaar te gaan voor de Europese verkiezingen, voorstander van meer beslissingen op Europees niveau, wat ruim boven het Europese gemiddelde ligt. Een zeer grote meerderheid van de ondervraagden in België zegt zich EU-burger te voelen en meer te willen weten over hun rechten en over Europese aangelegenheden in het algemeen. Doorgaans is men van mening dat het kennisniveau op dit gebied verbetert.